

LLULL, Ramon (2015)

Arte breve de la invención del derecho

Estudi preliminar de Rafael Ramis Barceló. Traducció i notes de Pedro Ramis Serra i Rafael Ramis Barceló

Madrid: Universidad Carlos III; Dykinson, 233 p.

ISBN 978-84-9085-467-9

<<http://hdl.handle.net/10016/21406>>

Llull està de moda. No només perquè enguany celebrem l'«Any Llull», amb motiu del setè centenari de la seva mort, sinó sobretot perquè, durant els darrers anys, hem pogut veure un veritable esclat d'estudis lul·lians arreu del món. A Barcelona, Mallorca, Alemanya, Itàlia i Brasil hi ha centres dedicats a aquest nostre pensador. Nous estudis enriqueixen constantment la bibliografia sobre aquest autor. Cada vegada és més valorada la seva aportació a la filosofia, la teologia, la llengua i la literatura, la lògica, la teoria del coneixement, la teoria política, el diàleg interreligiós o, com n'és exemple el llibre que presentem, la teoria del dret. *L'Ars brevis, quae est de inuentione iuris*, escrita per Ramon Llull a començaments de l'any 1308, a més de l'interès que pugui tenir per als estudiosos de la història del dret, també tracta de dos problemes filosòfics: la unitat del saber i la fonamentació científica del dret, d'una banda, i la teoria de l'argumentació, de l'altra.

La traducció, l'estudi preliminar i les notes d'aquest llibre de Ramon Llull són obra de Pedro Ramis i Rafael Ramis, pare i fill, dos coneguts lul·listes mallorquins. Pere Ramis, *magister* de la Maioricensis Schola Lullistica, és conegut sobretot per la seva tesi *Lectura del «Liber de civitate mundi» de Ramon Llull* (Universitat de Barcelona, 1991). Rafael Ramis, de formació realment interdisciplinària, és professor d'Història del Dret a la Universitat de les Illes Balears. Malgrat la seva joventut, és autor d'una nombrosíssima bibliografia dedicada en part a la història del lul·lisme. Fa cinc anys, el 2011, tots dos autors ja ens havien ofert una obra semblant a la matei-

xa editorial: la traducció castellana de *l'Ars de iure*.

L'Ars brevis, quae est de inuentione iure és la darrera obra dedicada a l'aplicació del dret. Sobre la temàtica de l'aplicació de l'Art al dret, Llull ja havia escrit el *Liber principiorum iuris* (1273-1275), obra que es mantenia al nivell dels «principis» i no tenia en compte la pràctica jurídica; *l'Ars iuris* (1275-1281), simplificació de llibre anterior, tractava de delimitar els àmbits de la justícia (divina, humana). La tercera obra, escrita més de vint anys després, és *l'Ars iuris naturalis* (1304): Llull pretenia reduir els drets particulars (especialment, el civil i el canònic) a uns principis generals de saber jurídic. En general, aquestes obres de Llull mostren clarament una evolució en el perfeccionament de la tècnica de l'Art i en un coneixement més ampli de les disciplines acadèmiques de Dret.

L'Ars brevis, quae est de inuentione iure és un intent de transformar l'Art en una teoria de l'argumentació, escrita amb la terminologia aristotèlica que solien utilitzar els professionals del dret en aquell moment. Sembla que Llull es va adonar que, si no feia servir el vocabulari propi dels juristes i *l'ius commune*, la seva obra no aconseguiria la influència pretesa. L'obra es presenta articulada en deu *distinctiones*: la primera és dedicada als principis i regles; la segona, a la deducció; la tercera, a la *conspectio*; la quarta, als drets; la cinquena, a les potències de l'ànima; la sisena, a l'explicació; la setena, a la combinació de principis i regles; la vuitena, a l'aplicació; la novena, al consell, i la darrera, la desena, a les qüestions.

L'estructura del llibre que presentem és la següent: les pàgines 89-233 ofereixen

la traducció castellana, amb notes explicatives i bibliogràfiques a peu de pàgina. Les pàgines 15-88 són les dedicades a l'estudi preliminar. En aquest estudi, el professor Rafael Ramis hi tracta els aspectes següents: l'obra en la vida de Ramon Llull, presentació general de l'obra (manuscrits, edicions i estudis precedents), estructura i anàlisi detallada del contingut, projecció de l'obra, conclusions i bibliografia. A les pàgines inicials del llibre, hi trobem l'índex (9) i la introducció (11-13).

Presentada globalment l'obra recensada, centrem-nos un moment en els dos problemes abans esmentats: el de la fonamentació del dret i el de la teoria de l'argumentació. Pel que fa al primer problema, Rafael Ramis observa (65):

Llull fue epistemólogo y buscó una simplificación de la metodología jurídica, porque, por un lado, no estaba de acuerdo con la manera de aprender ni de aplicar el derecho, pero, por otro, porque las leyes no estaban de acuerdo con los principios cristianos o, en definitiva, porque la literalidad de la ley estaba en contra del

derecho natural, que Llull consideraba como la expresión máxima de la racionalidad. Y como su Arte era la descomposición de los principios divinos, que podían conocerse racionalmente, al ponerse éstos en relación con la justicia, se conseguirían soluciones ajustadas al derecho natural, más universales y menos casuísticas y, sobre todo, más sólidamente asentadas en la doctrina cristiana.

La teoria argumentativa que Llull proposa se situa entre l'axiomàtica i la tòpica:

Llull intentó algo intermedio: partir de unos primeros principios y discurrir con ellos de una forma más o menos flexible para adaptarlos a los casos jurídicos del derecho justiniano y canónico y, en su caso, construir silogismos que fuesen necesarios (de derecho natural, de carácter deductivo) o de carácter probable (de derecho positivo, de carácter tópico). (67)

Només ens resta felicitar els autors d'aquest llibre i desitjar-los que per molts anys puguin fer aportacions en el camp dels estudis lul·lians.

Jaume Mensa Valls

Universitat Autònoma de Barcelona

<http://dx.doi.org/10.5565/rev/enrahonar.691>

LLINÀS, Carles (2014)

Escatologia i modernitat: El pensament d'Odo Marquard

XXIII Premi Joan Maragall

Barcelona: Cruïlla / Fundació Joan Maragall, 281 p.

ISBN 978-84-661-3726-3

El professor Carles Llinàs i Puente, catedràtic a la Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull, ofereix un estudi precís i agut de la totalitat del pensament filosòfic d'Odo Marquard (1928-2015). En aquest cas, efectivament, cal prendre la paraula *estudi* en sentit rigorós: determinació de les tesis i de les argumentacions de l'autor (part

objectiva i resultat primer de la investigació), i valoració crítica tant dels seus posicionaments com de la seva proposta filosòfica (part més personal o, si es vol, subjectiva, que revela la veritable utilitat de la recerca). L'obra que comentem mostra una clara consciència de la necessitat de distingir, però alhora també de treballar, tots dos moments i satisfà amb